



## Beslut om ett europeiskt forum för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete

---

2013/14:FPM80

Arbetsmarknadsdepartementet

2014-05-08

### Dokumentbeteckning

KOM (2014) 221

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett europeiskt forum för att förbättra samarbetet när det gäller att förebygga och motverka odeklarerat arbete

### Sammanfattning

Den 9 april 2014 presenterade kommissionen ett förslag till beslut om att inrätta ett europeiskt forum, med syfte att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete.

Forumet ska ledas av kommissionen och bestå av nationella myndigheter som bekämpar odeklarerat arbete i medlemsstaterna. Även observatörer från bl.a. arbetsmarknadens parter på EU-nivå, Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound), Internationella arbetstagarorganisationen (ILO) och EES-länderna kan närvara. Forumet ska arbeta med utbyte av bästa praxis och information, utveckla expert- och analyskunskap samt samordna gränsöverskridande operativa insatser.

Regeringen är positivt inställd till kommissionens förslag och välkomnar ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller informations- och kunskapsutbyte.

Regeringen anser inte att samarbetet mellan medlemsstaternas nationella myndigheter ska utvidgas till en obligatorisk gränsöverskridande operativ nivå.

# 1 Förslaget

## 1.1 Ärendets bakgrund

Definitionen av odeklarerat arbete är ”varje betald verksamhet som till sin art inte är lagstridig men inte anmälts till myndigheterna, med beaktande av de skillnader som förekommer i medlemsstaternas kontrollsystem”.

Odeklarerat arbete har sedan länge uppmärksammats i den europeiska sysselsättningsstrategin. Sedan 2001 har frågan ingått i sysselsättningsriktlinjerna för EU-länderna.

I Europa 2020, EU:s nya strategi för sysselsättning och hållbar tillväxt för alla, betonas behovet av att förhindra odeklarerat arbete som en del av initiativen för att nå sysselsättningsmålen.<sup>1</sup>

I sysselsättningspaketet från den 18 april 2012 konstateras att arbetslösheten skulle minska om informellt eller odeklarerat arbete omvandlas till reguljär sysselsättning. Vikten av att införa ett europeiskt forum lyfts fram i syfte att öka samarbetet mellan arbetsinspektioner och myndigheter för att bekämpa odeklarerat arbete. Enligt kommissionen skulle samarbetet framförallt handla om utbyte av god praxis och identifiering av gemensamma inspektionsprinciper.<sup>2</sup>

Även i sysselsättningsriktlinje nr. 7 och den årliga tillväxtgranskningen från 2013 och 2014 talas om vikten av att bekämpa odeklarerat arbete.<sup>3</sup>

I mitten av 2013 höll kommissionen ett första samråd med arbetsmarknadens parter på EU-nivå om eventuella framtida EU-åtgärder för att öka samarbetet mellan nationella myndigheter. Detta följdes av ett andra samråd i början av 2014.

Kommissionen presenterade beslutsförslaget om att inrätta ett europeiskt forum den 9 april 2014.

---

<sup>1</sup> Communication from the Commission ”Europe 2020- A Strategy for smart, sustainable and inclusive growth”, COM (2010)2020 of 3 March 2010.

<sup>2</sup> Communication from the Commission ”Towards a job-rich recovery”, COM (2012)173 of 18 April 2012.

<sup>3</sup> 2010/707/EU Council Decision of 21 October 2010 on ”Guidelines for employment policies of the Member States”, Communication from the Commission ”Annual Growth Survey 2013” COM(2012)750 of 28 November 2012 samt Communication from the Commission ”Annual growth survey 2014” COM(2013)800 of 13 November 2013.

Enligt förslaget ska forumet ledas av kommissionen och bestå av de nationella myndigheter som medlemsstaterna har utnämnt. Det ges även möjlighet för företrädare från arbetsmarknadens parter på EU-nivå, Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound), Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-OSHA), Internationella arbetsorganisationen (ILO) och EES-länder att delta på möten som observatörer. Varje medlemsland ska utse en kontaktpunkt som medlem i forumet. Medlemsstaterna får även utse en suppleant till kontaktpunkten. Kontaktpunkten ansvarar för att samordna de myndigheter som berörs av frågan på nationell nivå, såsom arbetsmiljömyndigheter, arbetsförmedlingar, socialförsäkrings-, skatte- och migrationsmyndigheter. Medlemsstaten får också ge arbetsmarknadens parter möjlighet att delta.

Kommissionen ska samordna forumets arbete och vara ordförande. Forumet ska arbeta med utgångspunkt i ett tvåårigt arbetsprogram. Kommissionen avser att tillhandahålla ett sekretariat till forumet som förbereder möten, arbetsprogram och rapporter. Kommissionen ska regelbundet informera Europaparlamentet och rådet om forumets arbete.

Forumet ska samarbeta med redan befintliga relevanta expertgrupper och kommittéer på EU-nivå, bl.a. med expertkommittén om utstationering för arbetstagare och den administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen.

Syftet med forumet är, enligt kommissionen, att bidra till bättre efterlevnad av EU-rätt och nationell rätt, minska förekomsten av odeklarerat arbete, skapa formella arbetstillfällen samt främja arbetsmarknadsintegration och social delaktighet. För att nå dit anser kommissionen att medlemsstaterna behöver förbättra samarbetet mellan de nationella myndigheterna på EU-nivå, förbättra olika myndigheters tekniska kapacitet, öka allmänhetens medvetenhet om hur akut problemet är samt uppmana till ökade arbetsinsatser för att bekämpa odeklarerat arbete. Forumets uppdrag ska vara att utbyta bästa praxis och information, utveckla expert- och analyskunskap samt samordna gränsöverskridande operativa insatser.

Bland förslagen till arbetsuppgifter för forumet kan följande särskilt nämnas:

- Öka kunskapen om odeklarerat arbete med hjälp av införande av gemensamma begrepp och mätverktyg, främja gemensamma jämförande analyser och relevanta indikatorer.
- Analysera effektiviteten av olika politiska åtgärder.
- Utveckla verktyg, t.ex. en kunskapsbank om olika metoder/åtgärder.
- Anta icke bindande riktlinjer för inspektörer, handböcker för god praxis och gemensamma principer för inspektioner.
- Utveckla samarbetsformer för att öka den tekniska kapaciteten att hantera gränsöverskridande aspekter av odeklarerat arbete genom

att anta en ram för gemensamma insatser för inspektioner och utbyte av personal.

- Undersöka olika sätt att förbättra datadelning i enlighet med unionens bestämmelser om dataskyddsregler, inklusive att undersöka möjligheterna att använda informationssystemet för den inre marknaden (IMI) och systemet för elektroniskt utbyte av socialförsäkringsinformation (EESSI).
- Utveckla permanent utbildningskapacitet för tillsynsmyndigheterna och anta en gemensam ram för att genomföra gemensamma utbildningar.
- Anordna ömsesidiga utvärderingar för att följa medlemsstaternas framsteg när det gäller att motverka odeklarerat arbete och stödja genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna om att motverka eller förebygga odeklarerat arbete som antas av rådet.
- Öka allmänhetens medvetenhet om problemet genom gemensamma europeiska kampanjer och genom att anta regionala eller europeiska strategier.

### 1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Preliminärt bedöms förslaget inte ha någon väsentlig påverkan på svensk rätt men ytterligare analys och klargöranden behövs.

### 1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget väntas inte ha några budgetkonsekvenser för varken statsbudgeten eller EU-budgeten.

Kommissionen föreslår att de kostnader som förslaget medför ska finansieras inom ramen för EU- programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI). Medlemsstaterna uppmanas också att tillvarata de möjligheter som Europeiska Socialfonden ger när det gäller att stärka de nationella myndigheternas kapacitet att motverka odeklarerat arbete.

Mot bakgrund av Sveriges budgetrestriktiva hållning ska Sverige agera för att beslutets ekonomiska konsekvenser begränsas både på statsbudgeten och på EU-budgeten. Regeringens utgångspunkt är att eventuella kostnader bör finansieras inom befintlig ram och i linje med de principer om neutralitet för statens budget som riksdagen beslutat om (prop.1994/95:40, bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67).

### 2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är positivt inställd till kommissionens förslag att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna för att förebygga och bekämpa odeklarerat arbete och välkomnar ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller informations- och kunskapsutbyte.

Regeringen anser inte att samarbetet mellan medlemsstaternas nationella myndigheter ska utvidgas till en obligatorisk gränsöverskridande operativ nivå.

Vidare är det en för regeringen allmän och central ståndpunkt att respektera nationella arbetsmarknadsmodeller och medlemsstaternas kompetens på det sociala området och på skatte- och sysselsättningsområdet.

Regeringen avser att söka förtydliganden kring mandat och ansvar för berörda myndigheter.

### 2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända för närvarande.

### 2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har i en resolution den 14 januari 2014 välkomnat kommissionens initiativ att inrätta ett europeiskt forum och efterlyser ett ökat samarbete på EU-nivå för att bekämpa odeklarerat arbete.

### 2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har skickats på remiss till arbetsmarknadens parter och de har getts tillfälle att inkomma med synpunkter. Samtliga synpunkter har ännu inte inkommit.

## 3 Förslagets förutsättningar

### 3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen anger som rättslig grund för förslaget artikel 153 (2) (a) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Ordinarie beslutsförfarande

## 3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Subsidiaritetsprincipen innebär att EU på de områden där unionen inte har exklusiv befogenhet ska vidta en åtgärd endast om, och i den mån, som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, vare sig på central nivå eller på regional nivå och lokal nivå, och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Kommissionen lämnar sammanfattningsvis följande motivering till att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen:

Oberoende av den nationella kompetensen står medlemsstaterna inför samma utmaningar. Dessa utmaningar gäller de negativa konsekvenserna som odeklarerat arbete har på ländernas ekonomi och samhälle, svårigheter att motverka gränsöverskridande former av odeklarerat arbetet, hitta en lämplig skattenivå/reglering och vikten av att inte uppmuntra arbetsgivare att utnyttja odeklarerat arbete samt bristen på samarbete mellan myndigheterna.

EU-insatser som förbättrar samarbetet på EU-nivå skulle därför stödja medlemsstaternas åtgärder mot odeklarerat arbete och göra dem mer ändamålsenliga och resurseffektiva. EU-insatser innebär därför ett mervärde jämfört med medlemsstaternas åtgärder. Det är de nationella myndigheterna som är bäst lämpade att ta itu med de problem som hör samman med odeklarerat arbete. De gränsöverskridande aspekterna kan däremot lösas bättre på EU-nivå. Förslaget är alltså förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Förslaget är även förenligt med proportionalitetsprincipen eftersom det syftar till att uppmuntra samarbete mellan medlemsstaterna utan att harmonisera deras lagar eller andra författningar.

Regeringen delar kommissionens bedömning och anser att beslutsförslaget står i överensstämmelse med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

## 4 Övrigt

### 4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget behandlas i rådsarbetsgruppen för sociala frågor. Första mötet ägde rum den 25 april 2014.

### 4.2 Fackuttryck/termer

Undeclared work/odeklarerat arbete - varje betald verksamhet som till sin art inte är lagstridig men inte anmälts till myndigheterna, med beaktande av de skillnader som förekommer i medlemsstaternas kontrollsystem.